

“BİR YAZ İLİŞKİLERİ ROMANI”: TARQUINIA’NIN KÜÇÜK ATLARI

Hanife Nâlân GENÇ¹

Öz: Marguerite Duras’ın *Tarquinia’nın Küçük Atları*, ezici sığağın baskın olarak duyumsandığı İtalya’da deniz kıyısında tatillerini geçiren biri tek çocuklu, diğeri ise çocuksuz iki çiftin sevisel bağlarını sorgulamalarının anlatımıdır. Romanda özellikle çiftlerin oluşu beraberinde bu bağların sorgulanması sonucunu getirir. Bu iki çift dışında diğeri üç roman kişisi ise Sara ve Jacques’in hizmetçisi olan Jeanne, Diana ve Adamdır. Her şeyin ‘tam bir uyuşukluk içinde’ olduğu bu yer ‘dayanılmaz sıcaklığı’ akşam esintisinin bile hafifletemediği bir yerdir. Bu uyuşukluk hali her yeri ve herkesi öylesine kuşatmıştır ki aşklar bile bu uyuşukluğa ayak uydurmak zorunda kalmış gibidir. Bunaltıcı ve yakıcı sığağın tam bir edilgenliğe sürüklediği roman kişileri, küçük atları gösteren freskleri görmek için Tarquinia’daki Etrüsk kalıntılara gitmeyi dahi başaramazlar. Birkaç kilometre uzakta olan bu yere gitmek için bir türlü herkese uyan bir gün belirlenemez. Kahramanların öz varlıklarının altında tam bir uyuşukluk hali hâkimdir. İlişkilerin kurulup dağıldığı bu tatil beldesinde hiçbir aşk öyküsü ya da hiçbir dram zaman ve uzama tümüyle sinmiş olan uyuşukluk ve tembelliği yıkamaz. İkinci Dünya Savaşı artıkları olan mayınları toplamakla görevli yoksul bir gencin mayınların patlaması sonucu ölümü ve filizlenen bir aşk dahi bu yorucu ve boğucu ortamı değiştirmeye yet(e)mez. Bu boğucu sıcak ve uyuşukluk tüm benlikleri öylesine kuşatmıştır ki tatilde duyumsanan boşluk ve rahavet hissinin ötesine geçmiştir. Bunaltıcı sığağın doğurduğu tembellik ve uyuşukluk hiçbir sonuca ulaşmayan sıradan olaylarla bezenir. Yazın tüm gevşekliğiyle ağırlaşan olay örgüsü insan ilişkilerini kurguda yaratılan bu gevşek dokuyla sessiz sedasız ancak derinden ve sarsıcı bir şiddetle sorgular.

Anahtar Sözcükler: Marguerite Duras, *Tarquinia’nın Küçük Atları*, Aşk, Yaz, Sıcak.

---

¹Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Bölümü.
ngenc@omu.edu.tr

*****

Marguerite Duras’ın *Pasifik’e Karşı Bir Bent* adlı başarılı romanından üç yıl sonra 1953 yılında kaleme aldığı *Tarquinia’nın Küçük Atları* (*Les Petits Chevaux de Tarquinia*) yazarın neredeyse yılda bir kez roman yazdığı, yazarlık yetkinliği ve üretiminin en üst düzeyde olduğu yıllara denk düşer. Duras yeni roman anlayışı ile kaleme aldığı *Tarquinia’nın Küçük Atları*’nda esas olarak iki çiftin öyküsünü, daha doğrusu aşkı mercek altına alır. Tatillerini her şeyin tam bir uyusukluk içinde olduğu ezici, dayanılmaz bir sıcaklığın altında geçiren iki çiftin sevisel bağlarını sorguladıkları deniz kıyısında geçer olaylar. Aslında gerçek anlamda söz edilebilecek bir olay da yoktur. Hiçbir sonuca ulaşmayan sıradan olaylarla bezenen romanda her şey tam bir hareketsizliğe gömülmüştür. Bir aşk serüveni girişimi bile bu görülmeyen ağırlığı bertaraf etmez/edemez.

Tarquinia’nın Küçük Atları Marguerite Duras’ın diğer yapıtlarından farklı biçemiyle ayrıcalıklı bir niteliğe sahiptir. Duras romanlarında iki temel izlek olarak yer alan aşk ve ölüm, “birbirine dönüşen, birbirini kovalayan bir ikili” gibidir adeta (İnal, 1994, s. 187). Ancak ölüm ve özellikle aşk izleği bilindik anlatım biçimlerinin dışında bir başka yüzüyle okurun karşısına çıkar. Romanı özgün kılan da aynı izleğin farklı bir biçimle yoğrulmasıdır. Anlatının kalbini Sara ve Jean’nın serüveninin oluşturduğu romanda Duras, ilişkilerin sorgulanmasını baskın olarak duyumsanan yaz, sıcak ve güneşin etkisiyle güçlendirirken, aynı zamanda romanın dokusu içine sızmış olan bu uyusukluğu güçlü imgelerle de yaşatır. Bu bunaltıcı sıcak her şeyi ve herkesi tam bir uyusukluk durumuna iterek sonsuz tatil duygusunu canlı tutar. Romanda aşkın ve ilişkilerin sorgulanmasında güneş, sıcak ve yazı belirleyici etmenler olarak kullanan Duras’ın yetkinliği de bu noktada ortaya çıkmaktadır. Yazar bu öğeleri romanın dokusuna öylesine ustalıklı yerleştirir ki bir yandan anlatıda yaratmak istediği gevşekliği oluştururken, diğer yandan tüm yaşama sızmış olan devinimsizliği, can sıkıntısını, bekleme, tekdüzelik ve boşluğu gözler önüne serer.

Hiçbir olayın ve durumun sonuca bağlanmadığı bu yere adeta çakılıp kalan roman kişilerinin yazgıları onlar buraya gelmeden çok önce yazılmıştır. Küçük atları gösteren freskleri görmek için Tarquinia’daki Etrüsk kalıntılarına gitmek onlar için gerçekleşmesi olanaksız bir düş olarak kalacaktır. Grubun gitmeyi önerdiği yolculuğun amacı olan ‘küçük atları’ hiçbir zaman göremeyeceklerdir. Burası öyle bir yerdir ki ne yaşanan dramın derin izleri, ne de doğacak aşkın filizleri duyumsanır. Her şeyin canlandığı anda mutlak bir ölüme sürüklendiği bir yerdir burası.

Yeni roman anlayışı ile ele alınmış romanda gerçek anlamda bir olay yoktur. Zira kahramanları olaylar değil, duyguları yönlendirir. Duvignaud’a göre romanın dolantısı “hiçbirinin hiç bir zaman sonlanmadığı önemsiz ve beklenmedik olaylar zinciridir” (1995, ss. 18-19). Günlük yaşamın sıradan ve önemsiz olayları kadar, baş edilemeyen orman yangını veya ölen bir gencin dramı bile hiç bir itici güce sahip değildir. Buna karşın, bu olağan durumun

gerisinde derinden ve sessizce tüm kahramanları sarsan bir durumun varlığı duyumsanır. Duras bu sorgulamayı gerek seçtiği kahramanlar ve onların kişilik yapıları, gerek uzamın insanları kısaç gibi kuşatan darlığı, gerekse seçilen zamanın etkileriyle yapar. Romanın en başat olayı belirleyici anın beklentisidir. Ancak bu bekleyiş kahramanların sorumluluk üstlenmelerini ortadan kaldırırken dünyalarında kocaman bir boşluk yaratır. Beldenin insanlar üzerinde yarattığı metafizik baskı öncelikle fiziki konumundan kaynaklıdır. Burası, köyün yayılıp genişlemesine olanak vermeyen yüksek dağ yüzünden “umutsuz yalnızlığa” (s. 12)² gömülmüştür. İkinci Dünya Savaşı’ndan arta kalan mayınları toplamakla görevli bir gencin mayınların patlaması sonucu ölmesi bu yalnızlığı daha da güçlendiren bir etki yaratır. Bu umutsuz yalnızlık aynı zamanda çocuklarının ölüm kâğıdını bir türlü imzalamayan yaşlı anne ve babanın dramını da göstermeyi amaçlar. Sebepler farklı olsa da “herkes çatlıyordur burada” (s. 114). Burası çok sıkıcıdır, insanlar patlıyordur (s. 115). Romanda zaman olarak yaz mevsiminin seçilmesi de kuşkusuz rastlantısal değildir. Bu mevsim onu çağrıştıran tatil kavramıyla bütünleşir ve roman boyunca da okuru alıp bu atmosferin içine çeker. Bu ortamın yaratılması kadar somutlanması da romanın gerçekçiliğini güçlendirir. İnsanların duygu, düşünce, yaşantı ve ilişkileri yaz, tatil, boşluk, anlamsızlık ve alışkanlıklarla bezenmiş olarak yansıtılır. Romanda açık ve/veya örtük biçimde yapılan bu anıştırma okuru roman aracılığı ile kendisi ve yaşamı hakkında sorgulama yapmaya iter. Özellikle aşkın ve ilişkilerin incelendiği romanda anlatı yerlemlerini güçlendiren en temel etmen seçilen kurgusal zamandır. Yaz mevsiminin kahramanlar üzerindeki etkisi, kullanılan dil ve betimlemelerle güçlendirilir. Roman dili bakımından incelendiğinde ‘yaz’ ve ‘tatil’ olgularının sıcak, güneş, devinimsizlik, yılgnlık ve edilginlik durumunu hep canlı tuttuğu görülür. Romanı anlatı yerlemleri bakımından incelemek doğrudan romanın iletisini göstermek gibi bir anlam taşımaktadır. Oysaki anlatı zamanının yaz mevsimi olması ve bunun romana kattığı anlamı ortaya çıkartmanın romanın görünmeyen yüzlerini ve anlam katmanlarını sergileme anlamı taşıdığı düşünülüğünde, romanı böylesi bir bakış açısıyla incelemenin onun değerini artıracığı ve doğrudan gösterilmeyen ancak büyük bir yetkinlikle kurguda gizlenen gerçek sorgulamayı gerçekleştireceği açıktır. Bu nedenle çalışmamızda romanın anlatı yerlemlerini doğrudan ele alarak değil, bunu yaz mevsimiyle ilişkilendirilerek nasıl anlam varsıllığı yaratıldığını göstermek istiyoruz.

Marguerite Duras’ın “mutlak aşkın hem gerekliliği, hem de olanaksızlığının” altını çizdiği romanı *Tarquinia’nın Küçük Atları*’nı Selim İleri kitabın arka kapağında “bir yaz ilişkileri romanı” olarak tanımlamaktadır. Romanın anlatı yerlemlerinin mihenk taşı olan sıcak ve onun yaşam, kişi, doğa ve edimlerdeki baskıcı etkisi çoğunlukla doğrudan bazen de dolaylı biçimde vurgulanır. Roman boyunca açık biçimde kullanılan yaz, tatil, güneş ve sıcakla ilgili sözler ve

---

² Bu çalışmada Duras, M (1953). *Les Petits Chevaux de Tarquinia*. Paris: Gallimard ve Duras, M (1996). *Tarquinia’nın Küçük Atları*. (Çev. Leyla Gürsel). İstanbul: Can Yayınları adlı romandan alıntı yapılmıştır. Parantez içinde belirtilen sayfa numaraları bu romana gönderme yapmaktadır.

H. N. GENÇ, “Bir Yaz İlişkileri Romanı”: Tarquinia’nın Küçük Atları

göndermeler uzam ve roman kişilerini tanıtmaya ve onların dünyalarına girmek için gizli bir anahtardır. *Tarquinia’nın Küçük Atları*’nı bir yaz ilişkileri romanı olarak değerlendirebilmek de ancak böyle bir yaklaşım sonucunda olası olabilecektir. Roman boyunca kavurucu, ezici, boğucu, bıkkınlık verici sıcak ve güneşten yüz on yedi kez söz edilir. Bu sayısal değer romanın dokusunu sıcak ve güneşin ne kadar biçimlendirdiğinin açık bir kanıtıdır.

Sıcaklığın boğucu ve/veya yıkıcı etkilerini romanın kurgusal yapısında keşfetmeye yönelirken, hangi durumlarda bunun yoğunlaştığını ya da açıkça söylendiğini, hangi olay ve/veya durumlarda ise örtük biçimde yansıtıldığını inceleyelim.

Romanın kişilerini biri çocuklu diğeri çocuksuz iki çift ile onların ilişkide bulunduğu birkaç yan kahraman oluşturur. Aslında ana ya da yan kahraman gibi bir ayırım yapmak da doğru olmayacaktır zira bu kişiler kökleşik romandaki gibi bir görev üstlenmezler. Karmaşıklığını yitiren olayların anlatıldığı romanda kişiler de kökleşik roman kahramanlarına hiç benzemezler. Birbirlerine eş ya da dost olarak şu ya da bu biçimde bağlanmış bu kişilerin birbirinden ayırt edici bir nitelikleri yoktur. Şu halde yaşadıkları bakımından belki ön plana çıkan ya da çıkartılan kişiler olsa da esasında yeni roman kişileri tümüyle kökleşik roman kahramanlarından farklıdır. Bu farklılık öncelikle ana ya da yardımcı kahraman ayırımına sahip olmadıklarından başlar ve romanda odaklanılan kişinin çok sıradan biri olmasına değin uzanır. “Kişilerin kim olduklarını, nereden gelip nereye gittiklerini, ne iş yaptıklarını, geçmişlerini ve geleceklerini ayrıntılı olarak öğrenmek çok zordur, kimi zaman da olanaksızdır” (Kılıç, 1992, s. 280). Romanda yansıtılan kişiler oldukça sıradan ve bilindik kişiliklere sahiptirler. Diğerleri ile iletişim kurma güçlüğü çekerler. Örneğin, romanın başında okura tanıtılan Sara çocuğu, eşi ve dostlarıyla sarmalanmış dünyasında gerçekte çok yalnız, edilgin ve kimsesiz biridir. Birbirleriyle iletişimleri kopmuş olan bu kişiler konuşuyor olsalar da gerçekte bu söyleşiler bildirişim amacı taşımazlar. “Söyleşmelerinin amacı anlaşmak değil, bilinçlenmektir” (Akten, 1996, s. 88). Aşka dair bilgece sözler de bu söyleşmeler sırasında sarf edilir.

Roman toplam dört bölümden oluşur. İlk bölüm bilindik şekilde bir betimlemeyle değil, sıcaklığın baskın etkileri altında ezilmiş insanların bıkkınlık, uyuşukluk ve edimsizlikleri ile başlar. Romanın ikinci bölümünde bir günlük olay anlatılır. Bu bölümde Sara ve adamın tanışıklığının dört gün öncesine dayandığı bilgisi paylaşılır okurla. (s. 96). Zaman aktarımı romanda hep Sara’nın edimleriyle gösterilir. Sara’nın adama tanışması da ne kadar süredir burada olduğu da romanda hep dolaylı olarak aktarılır. “Sara on beş gün önce, gelişlerinin ertesi günü başladığı kitabına döner” (s. 19) sözü ile anlatı zamanı yazın ezici sıcaklığı ile gösterilir. Romanın üçüncü bölümü neredeyse birinci bölümün aynısıdır. Alışkanlıklar, tekrarlar ve yapılması gerekenlerin listesine dönüşen tatil... Bu sıkıcı ancak yapılmaması olanaksız tatilde her gün diğerinin tekrarından ibarettir. Tüm devingenliğini yitiren kahramanlara uzam da eşlik eder adeta. “Yaz uykusunun unutulmuşluğu içinde ökseye yakalanmış olan köy kımıltısızdı” (s. 154). Romanın dördüncü ve son bölümü romanın ilk bölümüne oldukça benzer biçimde kapanır. Tüm duygu akışları ve yürek çarpıntılarının

hiç yaşanmamışçasına sönüp gittiği bir noktada yazın ve tatilin o ezici tekdüzeliği içine gömülür gider her şey ve herkes. “Klasik romanlardan farklı olarak, Marguerite Duras’ın romanlarında olaylar ve kişiler eski önemini yitirmekte, dahası önemsiz, havadan sudan denilebilecek birtakım konuşmalara, olaycıklara ve kimliği giderek belirsizleşen kişilere, nerede geçtiği açıkça söylenmeyen bir tür uzam parçalarına rastlanmaktadır. Anlatıda çoğu zaman süredizinsel sıralama yoktur. Buna karşın yinelemeler, simgesel motifler” yer alır (İnal, 1989, s. 150). Kitabın ilk üç bölümünde oğlunun yanına yatan Sara kendince bir çeşit sığınak yaratırken son bölümde adamın yanına gitmekten vazgeçip tekrar oğluna doğru yönelir ve bu kez oğlunun yanına değil yatağının ucuna uzanır. Romanda yinelenen bir edim olan bu olay simgesel bir değere sahiptir. Şimdi romanı bölümlerine göre daha yakından inceleyelim.

Roman kahramanlarını oluşturan kişiler Duras’ın gerçek yaşamından izler taşır³. Bu kişilerle ilgili ilk çarpıcı nokta isimlendirilmeleridir. Romandaki kişilerin adlandırılmaları rastlantısaldır. Romanın başında ilk ismi geçen kahraman Sara’dır. Onu eşi Jacques izler. Romanın hiç bir yerinde çocuklarının adı verilmez. Kimse ona seslenmek veya ismini kullanmak durumunda kalmaz. Çoğunlukla ondan ‘küçük’ diye söz edilir. Bazen de hizmetçinin planlarını bozan bir baş belasıdır. Roman kişilerinin bazıları bir addan, tamamı ise bir soy addan yoksundurlar. Bu da onların kökleşik bir yaşamları olmadığını somutlar. Romanın başlarında okura adam olarak tanıtılan kişinin bu şekilde tanıtılmasının bir anlamı vardır. Motoru ile özdeşleşen bu kişinin, özlem duyulup da gidilemeyen yerlere gidilebilmesini sağlayan bir kayığı vardır. Onu ayrıcalıklı kılan bu durum beldede özenilen, bir o kadar da kıskanılan bir özelliktir. Baskın sıcağın etkisinin duyulmayacak olması Sara’nın motorla gezme isteğini artırır. Diğer kahramanlar gibi adamın da tinsel durumu betimlenmez. “Adam otuz yaşlarındaydı. Yalnızdı. Motorlu kayığı görkemliydi” (s. 22) denilerek onun hakkında özet bir bilgi verilir. Daha fazlasına da gerek yoktur. Romanda onu niteleyen iki olgu bu betimleme ile özetlenir. Adam yalnızdır ve motorlu kayığından başka bir şeyi yoktur. Buna karşın bu tatil beldesinde tüm ilgiyi üzerine çekecek bir çekiciliğe sahiptir. Buraya üç gün önce gelen adam motoruyla öyle özdeşleşmiştir ki “kayığıyla birlikte daha da yalnızdır” (s. 22). Adamın sözleriyle “cehennem gibi bir yer” olan bu tatil beldesi alışlageldik edimlerle yaşamın akıp gittiği (s. 22) bir yerdir. Romanda adamı diğerlerinin gözünde ayrıcalıklı kılan şey motorun sahibi oluşudur. Adamın isminin Jean olduğu ikinci bölümde açıklanır. Sara ile Adam tanışmalarından epey sonra birbirlerinin isimlerini dahi bilmediklerinin ayırdına varırlar. Ancak bunun ilişkilerini düzenlemede pek bir önemi yoktur. Öte yandan Sara ile adamın yaklaşmasında diğer kahramanlar etkin olurlar. Örneğin adamın Sara’yla tanışıp yakınlık kurmasında çocuk bir vesile olur. Çocuk, Sara’nın eşiyle duygusal bağ kurmadığı ve yabancı birinin yer

³ Roman Marguerite Duras Dionys Mascolo çifti ile Ginetta ve atfedildiği Elio Vittorini çifti arasında yaşanmış olan gerçek bir olaydan doğmuştur.

H. N. GENÇ, “Bir Yaz İlişkileri Romanı”: Tarquinia’nın Küçük Atları

bulamadığı yaşamının merkezinde yer alır. Sara ve adam arasında ilişkinin doğması ve gelişmesinde çocuk önemli bir rol oynar. (Kelsey, 2011, ss. 125-126-255). Sara’ya çocuğundan söz ederek yaklaşmaya çalışan Adam böylece ilk bağlantıyı kurmakta zorlanmaz. Romanda çiftlerden ayrı olarak bulunan Diana bekâr olmasına karşın Sara ile adamın yakınlaşmasında bir engel olmaktan çıkar. Sara adamla Diana arasında bir şey olmayacağına inandığı anda adamı mercek altına alır. Bu aslında adamın ona gizli bakışlarını keşfettiği ve bundan gizli gizli bir esenlik duyduğu anda olur (s. 75). Sara’nın adamla yakınlaşma arzusu içinde bulunduğu sıkıntı ve tekdüzelikten kaçmak isteğinden de kaynaklanır. Sara çoğu Duras kahramanı gibi “...güncel yaşamın etrafa saçtığı tekdüzeliği aşmak için karşısına çıkacak bir başka kişiyle karşılaşma arzusuyla yanıp tutuşur” (Er Kılıç, 1995, s. 268). Romanda Sara’yı adama yakınlaştıran tek neden tekdüzelikten kurtulma arzusu değildir kuşkusuz ancak diğer gerekçeler içinde en baskın olanı budur.

Duras romanda kişiler bağlamında insan ilişkilerinde tanışma, birbirini tanıma veya tanı(ya)mama durumuna dikkat çeker. Eşlerin dahi birbirlerini tam olarak tanı(ya)madıkları, iletişim kuramadıkları bir dünyada yeni tanışılan kişiler ne kadar yabancı olabilirler ki! Sara ile adam arasında filizlenen duygu onları birbirine öylesine yakınlaştırır ki birlikte bitter campari içip, sohbet etmeye başlarlar. Romanda yaşamın vazgeçilmez bir öğesi olan bitter campari onsuz yaşanmadığı için içilir (s. 97). İlişkileri canlandırıp biraz devinim kazandıran bir öğeye dönüşür campari. Yazarın Soyut Yaşam’da da değindiği gibi alkol insanın çektiği acılara evrenin sessiz kayıtsızlığına katlanmak için yaratılmıştır (1988, s. 19). Romanda kahramanlarının sabahın erken saatlerinden geç saatlere kadar alkol tüketmeleri bir imge olarak kullanılmıştır. Sara’nın bitter campari içmeyi azalttığı zamanların romanda bir kırılma noktasına denk geldiği görülür. Yaşadığı anı ve yazgısını sorguladığında ya da gelecekle ilgili düşüncelerini ortaya koyduğunda Sara’nın daha az alkol tükettiği görülür. Bu yüzden Sara ve adamın yakınlaşmasında bitter camparinin bir araç işlevi üstlendiği düşünülebilir. İşte bu noktada aralarında geçen konuşma oldukça çarpıcıdır.

“Bu durumda olup da henüz tanışmamak çok tuhaf”

“Adım, Jean.”

“Burada hiç kimse sizi adınızla çağırıyor”

“Sizi Sara diye çağırıyorlar değil mi?”

“Öyle.”

“Benim için fark etmez” (s. 97).

İnsanların bir isminin bulunması yalnızca onları etiketlemeye yarayan bir araçtır. Bu yüzden bir isme gerek yoktur ya da ismin ne olduğunun bir önemi yoktur. Zira asıl önemli olan insan ve onun duygularıdır. Adının Jean olduğu açıklanan adam kendi sözleriyle ifade ettiği gibi iyi uyumak dışında dikkate değer hiç bir şey yapmadığını, bir özelliği olmadığını açıklar (s. 99). Adamın isminin Jean olduğu (s. 64) ilk kez Jacques’ın ağzından açıklanır. Yetişkinlerin

hepsi için o yalnızca kayıkçı, herif (s. 84, 116), bay (s. 78) ya da adamdır. Çünkü onlar arasında iletişim çoktan kopmuştur.

Sara silik bir kişiliktir. Özgüvene sahip olmayan Sara “tek başıma söylemeyi bilemiyorum. Böyle şeyleri benim yerime Jacques bulur hep” (s. 70) diyerek edilgin bir yapısı olduğunu ortaya koyar. Romandaki diğer kişilerin de aslında Sara ve Jean’dan farkları yoktur. “hiçbir şey üzerinde hiçbir düşüncesi” (s. 68) olmayan Ludi de bu sıradan insanlar topluluğuna dâhildir.

Romandaki çiftlerden biri Sara ile Jacques’tır. Birbirlerini hem seven hem de nefret eden bu çift evlilik yaşamının monotonluğundan sıkılmışlardır. Yedi yıldır evli olan bu çiftin ilişkilerinde aşk çoktan yerini alışkanlığa bırakmıştır. Gündelik çekişmeleri dışında uyumlu bir çifttirler. Sara da Jacques da tüm insanlar gibi gerçek aşkı ararlar. Romanda aşka dair temel düşüncesini “dünyada hiçbir aşk, gerçek aşkın yerini tutamaz. Yapılacak şey yok” (s. 158) sözleriyle açıkça ortaya koyan Sara bu arayışını roman boyunca gerek sözleri, gerekse tutum ve davranışlarıyla sıkça gösterir. Romanda planlanan ancak bir türlü gerçekleştirilemeyen yolculuk Sara’nın duygularını ve içinde bulunduğu ikilemi gösterme anlamı taşır. Romanda söz konusu edilen “yolculuk düşüncesi Sara’nın Jacques’ı Jean’la aldattığı günün ertesinde ortaya çıkar.” (Xanthos, 2004, s. 91). Bu yolculuk bir yandan Jean’a bir yandan da Jacques’a bağlı olan Sara’nın istek ve duyguları arasındaki çelişkiyi ifade eder. Yolculuk serüven devinimi imlerken, tatillerini geçirdikleri bu küçük kasaba kapalı ve sınırlı bir uzamdır. Sara gitmek istemesi ile Jacques’ı denerken, gitmek istememesi ile de Jean’nın çekiciliğine kapıldığını gösterir. Jacques’la pamuk ipliğine bağlı birliktelikleri tehdit altındadır. Sara artık onunla birlikte olmaktan zevk olmadığını açıkça söylemekten çekince duymaz. Tüm bunları daha gençken dilemiştir. Tüm bunları unutmak için yapılıp tüm edimler. Bitter campariler içilir, denize girilir, sahilde uzanılır, dans edilir.

Romandaki diğer çift Ludi ve karısı Gina’dır. Sara ve Jacques gibi Ludi ve Gina da sürekli tartışırlar. Evleri, paylaştıkları yaşam bile yoruyordur onları. İnsanların hele de eşlerin birbirini tanıması olabilecek en kötü şeydir. Artık tek ortak noktaları cinselliktir. Sıkınlıklar çoktan başlamıştır (s. 35). Bu tatil beldesine gelinmesinin tek sebebi Ludi ve Gina çiftidir. Zira birbirlerini on iki yıl önce burada tanışmış olan Ludi ve Gina için bu yer özel bir anlam taşıyordu. Ancak onlar da burada bulunmaktan dolayı tümüyle mutlu değildiler. Gina burada bulunmaktan keyif alıyor gibi görünse de esasında onlar da buradaki anlamsızlığın girdabına kapılıp gitmişlerdir. Her iki çiftin de ortak yanları ilişkilerinin katlanılmaz olduğudur. “Birbirini karşılıklı olarak ne denli katlanılmaz bulurlarsa bulsunlar” (s. 18) birbirlerinden uzaklaşamaz ya da birbirlerini terk edemezler. Sara ve Jacques ortak zevklere sahip değillerdir belki de bunu ayırmayacak denli birbirlerini tanımıyorlardır. Sara’nın eşine sarf ettiği “seni çok iyi tanımıyorum” (s. 58) sözü bunun kanıtıdır. Bir anlamda insanların birbirini tanıması da hiçbir şeyi açıklamaya yetmez. Sara “eşlerin birbirlerini tanıması, belki de insanların sahip olabilecekleri şeylerin en kötüsü” (s. 35) diyerek bu konudaki düşüncesini ortaya koyar. Jacques denize gitmeyi

tercih ederken, Sara evde kalmayı yeğler. Onun denize gitme isteğini tetikleyen tek şey oğludur.

Gina ve Ludi de incir çekirdeğini doldurmayan sebeplerden dolayı sürekli çekişme halindedirler. Ortak bir yaşamları yoktur. Gina sadece cinselliği sevdiği için Ludi’ye katlanır. Ludi grubun yönlendiricisi ve sözcüsü görevini üstlense de kişiler arası ilişkinin getirdiği yük her biri için bir baskı ögesine dönüşür. Romanda çiftlerden ayrı olarak Diana’dan söz edilir. Diana bekârdır, Sara ve Gina’nın ortak arkadaşıdır. Sara felsefi düşünce paylaşımı ve içki içme konusunda Diana ile pek çok ortak noktaya sahipken, Gina ile pek bir paylaşım içine giremez. İkisinin aksine Gina ne bitter campari içmeyi ne de grubun tüketmeyi sevdiği aperatif yiyecekleri sever. Diana dışında çapkınlıklarıyla söz edilen bir diğer roman kişisi Sara ve Jacques’ın hizmetçisidir. Romanda Sara ve Jacques dışında hemen herkesin eleştirdiği hizmetçi yapması gereken hiçbir sorumluluğu yerine getirmez. Kaçamaklarını haklı çıkartırcasına Sara’ya kafa tutar, çocukla ilgilenmez, yemeğini yedirmez, uyutmaz. Yemek işlerini de bir bahane bulup yapmadığında akşamları rahatça gümrükçüsüyle buluşur. Ancak Sara ve Jacques dışında herkes neden hizmetçinin yerine çocukla Sara’nın ilgilendiğini sorgularken onlar bu durumu kanıksamış görünürler. Erkeklerle düşkün olan hizmetçi yeni birini bulduğundan artık buradan değil, sıcaktan yakınıyor olmuştur. Çocuğun bakımıyla gece ilgilenmek istemeyen hizmetçinin gündüz de görevini tam anlamıyla yaptığı söylenemez. Sara ve Jacques’ın dışında “herkesin karşı olduğu” hizmetçide erkeklerin sevdiği şey kendi deyimiyle takındığı küstahça tavrıdır. Hizmetçi ile Sara arasındaki ilişki tümüyle tersine dönüşmüştür. Akşamları hizmetçi yerine çocukla Sara ilgilenir, hizmetçi gümrükçüsüyle buluşur. Hizmetçi rahatça eğlenirken Sara dostlarıyla dışarıya çıkmak istediğinde dahi eve dönüp çocukla ilgilenmek durumunda kalır. Sara ve eşi dışında herkes bu durumu yadırgar. Bu yolla Sara’nın gerek eşiyle gerekse çalışanıyla arasındaki ilişkideki edilgin kimliği bir kez daha gösterilmiş olur. Gerçek aşkının peşinden gidecek kadar cesareti olmayan Sara, ezik yapısını ortaya koyar. Romanın başında ismi verilmeyen hizmetçinin adının Jeanne olduğu üçüncü bölümünde açıklanır (s. 112). Gerek adam gerekse hizmetçinin isimlerinin romanın başında verilmemesi yoluyla Duras isimlendirmenin önemsizliğine vurgu yapar. Romanın ilerleyen bölümlerinde bu kişilerin isimlerinin ifşa edilmesi ise hiçbir işe yaramaz. Romanın geri kalan kısmında okur için bu kişiler ne Jeanne ve de Jean’dır. Romanda yalnızca bir kez geçen bu isimlerin seçiminde dikkat çeken bir başka nokta ise bu isimlerin kadın ve erkeğe göre birbirinin türevi oluşudur. Türkçe’de Ali Aliye, Fahri Fahriye, Fevzi Fevziye, Sami Samiye, Cemil Cemile olduğu gibi Fransızca’da da Adrien Adrienne, Alphonse Alphonsine, André Andrée, Christian Christianne, Lucien Lucienne, Yves Yvette, Félicien Félicienne şeklindedir. Onlara yine hizmetçi ve adam denilmeye devam edilir. Romanda ismi verilmeyen ya da ismi olmayan bir diğer kişi de Sara ve Jacques’ın oğullarıdır. Duras yapıtlarında önemli bir yere sahip olan çocuk karakterler düşsel evrenin derinliklerini gösterir. “Anne betisinin bir uzantısı olarak çocuk, aynı zamanda

H. N. GENÇ, “Bir Yaz İlişkileri Romanı”: Tarquinia’nın Küçük Atları

annenin dramına doğrudan bağlı her bir kişi ile sıkı ilişki halindedir ve güçlü bir şekilde arzunun simgesini açığa vurur” (Cousseau, 1999, s. 68). Romanda küçük, çocuk, hatta Ludi ile bir söyleşide onu kızdırdığında salak (s. 64) şeklinde geçen çocuk da diğer kişiler gibi betimlenmez. Onunla ilgili tek bilgi dört yaşında olduğudur (s. 38). Sevgilisiyle buluşmasında çocuğu ayak bağı olarak gören hizmetçinin romanın ikinci ve dördüncü bölümlerinde (s. 82-192) ondan ‘bu’ nitelemesiyle söz etmesi bu iki bölümde çarpıcı bir benzerlik ortaya koyar. Çocuğu başından savmak isteyen hizmetçi bir an önce ondan kurtulmanın çaresini arar ve aynı gerekçe ile her iki bölümde çocuğun Ludi’lerde yemek yemesini ister. Hizmetçinin çocuğa ‘bu’ demesi onu nesneleştiren, önemsizleştiren bir duruma sokar. Çocuk her planı bozan, fazlalıklı gibi yansıtılan bir engel gibi görülür. Ama aslında çocuk olsa da olmasa da engel yoktur. Tarquinia’ya gidilmemesinin bahanesini kişiler üretir. Çocuk hep Ludi’lerde yemek yemek ister. Evlerinde ev halkından çalışana kadar hiç kimse bir yuva sıcaklığı yaşamaz. Bu yüzden sıklıkla Sara’yla Jacques lokantada yemek yerken çocukla ilgilenmek istemeyen hizmetçi çocuğun da Ludi’lerde yemek yemek istemesinden ötürü onlarda yemek yedirir. Romandaki diğer kişiler bakkal ve Papaz Alphonse’dur. Bakkalın yaşlı ve yalnız oluşu hemen hemen hiçbir şey satmadığı bakkal dükkânıyla özdeşleştirilir. Ancak bezemde kısaca bulunan bu kişiler romandaki uydu izlek bağlamında yerlerini alırlar. Romanda ele alınan bu izlek aynı zamanda Duras’ın savaş karşıtı görüşlerini sergiler.

Kişilerin hepsi neden burada olduklarını ayımsayamadıkları bu yere çakılıp kalmışlardır. Ne gidebilirler ne de kalabilirler. Dağda sıcak deniz kıyısından daha amansızdır (s. 34). Sara’ya göre burada bu küçük yolla dağdan başka bir şey yoktur. Buna bir de ateş eklenir (s. 71). Güneş tüm edimleri ağırlaştırır bir özellik taşır. Burası öyle sıcak bir yerdir ki onun kattığı sıkıntı da çekilmezdir. Romanda buna sıkça dikkat çekilir (s. 31-34).

Roman kahramanı Sara’nın sabah kalkışıyla başlayan birinci bölümün “sıcak olanca gücüyle çökmüştü” (s. 11) şeklinde olan üçüncü tümcesiyle tüm olay ve kişileri kuşatacak olan sıcaklığın etkisi duyumsattırılır okura. Akten’in de belirttiği gibi “güneş ve orman yazarın çocukluk döneminden kalma metin ötesi anlamlar taşırlar” (1992, s. 157). Bu dayanılmaz sıcaklığı akşamın esintisi bile hafiflet(e)mez. Saat on biri geçmesine karşın sıcaktan dolayı ne Jacques ne de hizmetçi uyanamaz. Ludi Jacques’ı uyandırmak için odasına gittiğinde Jacques’ın başlayan yeni güne dair öğrenmek istediği ilk şey sıcaktır. “Bugün daha az” diyen Ludi’ye “İnsanlarla alay etmeyi ne zaman bırakacaksın?” (s. 14) diyen Jacques da sıcaklığın tüm kavruculuğuyla yakmaya başladığını biliyordur. Olanca gücüyle çöken güneşin yakıcılığı romanın ilk bölümünün başlarında çok yoğun biçimde yakın planda Sara, ardından oğlu, eşi Jacques ve nihayet hizmetçi ile gösterilir. Bunun yapılmasının en temel nedeni kuşkusuz buradaki sıcaklığı ve güneşin yakıcılığı duyusunu okura geçirmektir. Sıcak sabahın ilk saatlerinde kendini göstermekle kalmaz, çoktan iş başı yaparak olanca gücüyle evrene çöker. Öyle ki roman kişilerinin tatilde olduklarının ayırdına

varabilmeleri için bile birkaç saniye geçmesine gerek duyulur. Duras roman kurgusunu kahramanları ya da uzamı betimlemek yoluyla değil, doğrudan anlatı zamanının mevsim özellikleriyle bezenmiş olarak yansıtmayı yeğler. Romandaki kişilerin daha sonraki edimlerinin açıklamasını da, kişilik özelliklerini de sıcaklığın ezici etkileriyle daha somut biçimde aktarabileceğini düşünen yazar bunu güneş ve sıcak imgesiyle vermiş olur. Böylece Duras’ın biçimini oldukça farklı kılan bu nokta ile romanda özgünlük yaratılmış olur. İleride ertelenen ve/veya yapılamayan yolculuklardan, istenilen ve/veya yapılanların çelişmesine değin her konuda belki de birincil derecede önemli olan olgunun sıcak olduğu ortaya konulmuş olur. Ortamın betimlenmesi ve dayanılmaz sıcaklığın etkisinin canlı tutulması hizmetçi ile gerçekleştirilir. Sıcaklığın uyuşturduğu kişiler içinde yer alan hizmetçi her şeye kayıtsızlığı ile dikkat çekicidir. Çünkü diğerlerinin işveren olarak geç kalmak gibi bir hakkı olsa da hizmetçinin evde en son uyunan kişi olması düşündürücüdür. Sıcaklığın olanca gücüyle çöktüğü sabahta ferahlatıcı tek şey içilen soğuk kahvedir. Sıcaktan uyuyamayıp ilk kalkan kişi çocuktur. Çırılçıplak verandanın basamaklarına oturmuş çocuğun başından aşağıya iki güğüm suyu döken Sara bu davranışı ile sıcaklığın ne denli kavurucu olduğunu gösterir. Sara’nın oğlunun zayıflaması, yorgun görünmesi bu baskın sıcaktır. “Geceler kimseyi dinlendirmiyordur, çocukları bile” (s. 11). Sara oğlu için dayanılmaz sıcak bu yerin ona uygun olmadığını düşünür hatta “...çocuğunun tadına doyum olmaz bir serinlik içinde uyuyacağı başka tatiller düşler” (s. 50). Kahvaltı etmek için acelesi olmayan çocuk annesinden daha da serin su dökmesini ister. Çocuğun sevdiği süt bile iştahını açmaya yetmez. Zira sabahın sekizinde sütlerin ekşidiği bir yerdir burası. Romanın ilk sayfasında okuyucuya geçirilmek istenen duygu böylesi bir sıcaklığın betimlenebilmesi içindir. Duras ne uzam ne de kahramanların betimlenmesine yönelir. Duras’ın özellikle 1962’den sonra kaleme aldığı romanlarının biçimini kökleşik roman biçiminden ayıran en temel yanı da budur. “Balzac’ın yaptığı gibi bir karakteri bütünlüğü içinde betimleme devri bitmiştir. Bütünüyle yapılmış bir betimlemeden çok bir işaretin, insanın, bir durumun ya da bir olayın bir bölümünün betimlenmesinin (ki burada soyut resimle derin bir benzerlik vardır) çok daha çarpıcı olduğuna inanmaktayım” (Knapp, 1971, s. 855). Duras kendisiyle yapılan bir görüşmede açıkça belirttiği gibi ne uzamı ne de kahramanları derinlemesine betimlemez. Onlara ait bir özelliğin ortaya çıkartılması çok daha çarpıcıdır ona göre. Zaman ve kahramanların ve diğer anlatı yerlemlerinin belirleyici ve yönlendirici ögesi sıcaklığın yakıcılığıdır.

Romanın başında anlatı yerlemlerinden yalnızca zamanı ön plana çıkartan Duras, bunu da sıcaklığın olanca gücüyle kendini göstermesiyle ilişkili olarak güçlendirir. Herve Le Masson’a göre “zamanların imge evreninde yeniden kurulmasıyla yaşam yeniden soluklanır” (Akten, 1991, s. 65). Romanın genelinde anlatı yerlemleri içinde uzam ve zaman ön plana çıkar. “Zaman ve uzam varlığın derin kaygısı altında gerçekliğin ya da yerbetimsel kesinliğin önüne geçer” (İnal, 2010, s. 38). Uzam ikiye bölünmüştür. Aşağıda buraya

H. N. GENÇ, “Bir Yaz İlişkileri Romanı”: Tarquinia’nın Küçük Atları

gelen ve yerleşik olmayan insanlar, yukarıda dağda buranın yerlisi olan insanlar. Her iki uzamın da ortak yanları kapalı oluşlarıdır. Sıcak rutin hayatın bir döngüsüdür (s. 148). Sıcak her şeyin sebebidir. Sütün ekşimesinin, çocuğun iştahının kaybolmasının ve zayıflamasının, yorgun olunmasının, hizmetçinin kıvıltısızlığının ve bir türlü uyanmamasının. Hizmetçinin uyanmaması da tıpkı öteki davranışlar gibi sıcakla açıklanabilir kuşkusuz (ss. 11-12). Hizmetçi için bu tatil yeri patronlarıyla geldiği ya da gelmek zorunda kaldığı “Allahın belası bir yerdir” (s. 60).

Yaz gevşekliğiyle iyice ağırlaşan bedenler gibi doğa da tüm canlılığını yitirmiş, kurak bir yere dönüşmüştür. Romanın olay örüntüsü kullanılan sıcak imgesiyle desteklenmiş ve böylece okuru bu anlatı dokusunun içine adeta çekmiş ve duvarları arasına hapsedmiştir. Ancak bu öylesine dokunaklı ve ağırdan alınarak yapılmıştır ki günlük yaşam tüm yalınlığı ile yansıtılırken ince bağlarla kesişen yaşamları buluşturmuştur. Roman kişileri arasında öncelikle dostluk bağlarıyla kurulmuş bir duygudaşlık söz konusudur. Ancak ne aşk ne de dostluk onları bir arada tutmaya yetmez. Çünkü ne dostluk ne de aşk ilişkisinde kimse diğerine güvenmez. Bir başka sevi göstergesi de Sara ile oğlu arasındadır. Romandaki kişilerin özellikle çiftlerden seçilmiş olması aşkın, ilişkilerin anlamını sorgulamak işlevi üstlenir. Romanda açıkça gösterilmese de buraya gelmelerinin asıl nedeni de budur. Ancak birbirlerini sevmelerine engel olan şey de buradadır.

Diana: ....Hepimiz sevmek, birbirimizi sevmek için buradayız. Nedir bunu engelleyen?

Sara: Belki de birbirimizi çok iyi tanımamız (s. 84).

Diana ve Sara arasında geçen bu söyleşimde de açıkça görüldüğü gibi buraya birbirlerini sevmek için geldiklerini itiraf eden kişiler yine de birbirlerini sevmeyi beceremezler bir türlü. Buna neyin engel olduğunu bulmaya çalışan kişiler en büyük engelin birbirlerini iyi tanıyor olmaları olduğunu düşünseler de en sonunda hepsi tüm engeller içinde en büyük engelin buradaki sıcak olduğuna kanaat getirirler.

Romanın başından sonuna değin hep birilerini bekleyen Sara yaşamının alışkanlıklar yumağı haline geldiğini yansıtır okura. İlk bölümde dostları Ludi’yi beklemeye koyulan Sara bu davranışı ile sıradanlaşan, mekanikleşen bir tutum sergiler. Romanda tekdüzeleşen tatile bir devinim kazandıran olay mayına basıp ölen gençmiş gibi görünse de bu olay da Sara ve diğerleri için kısa zaman içinde alışkanlığa dönüşür. Bu kaçıp kurtulmak istenen yerde yaşlı karı kocayı ziyaret etmek de rutine dönüşür (s. 119). Romanın ana görüntüsüne yansıma işlevi üstlenen uydu (yan) öykü anlatı “çerçeve anlatıya tepki olarak birtakım koşutlukları vurgulamak için oluşturulmuştur” (Akten, 1996, ss. 45-46). Bu ziyaretler ve bu sırada yapılan söyleşiler de yaşamın içinde olması gereken bir olguya dönüşerek roman boyunca bu tatilin anlamı olur.

Bir yanı dağ bir yanı denizle sınırlanmış gözlerden irak bu tatil bölgesinin onu ilginç kılan hiç bir yanı yoktur. “Deniz, her zaman sonsuzluğun, beklemenin

simgesi, bilinçaltı derinliklerinin ifadesidir” (Akten, 1994, s. 157). Dünyanın en kapalı, en kızgın, en tarih yüklü yeridir burası (s. 12). Burada her sabah aynı şeyler yaşanıyor. Zaten tatilin anlamı da budur Sara için. Her şeyin yerli yerinde kaldığı bu kıvılcıksız uzam yazın yakıcılığıyla betimlenir. Burada beklenen, umut edilen hiçbir şey olmaz. Kavurucu sıcak devam eder. Beklenen yağmur asla yağmaz. Bunu aslında hepsi de çok iyi biliyordur (s. 121). Denizin kıyısında küçük bir köydür burası. Yapacak bir şeyin olmadığı bu tatilde nehir geniş ve sessiz akışıyla burada baskın olan uyuşukluğa ayak uydurmuştur. (s. 12). Burada güzel olan tek şey nehirdir yine de. Duras yapıtlarında sıkça kullanılan deniz ve/veya okyanus bir imge anlamı taşır. Deniz romanda uzamı sınırlandırıp daraltan bir anlam kazanır. Duras kendisini en fazla korkutan şeyin deniz olduğunu ve kâbuslarının ve korkulu rüyalarının tümünün denizin kabarmasıyla ve suyun her yanı kaplamasıyla ilgili olduğunu itiraf eder. (Duras ve Porte, 1977, s. 84). Sara ve eşini buraya getiren tek sebep dostları Ludi’nin burayı sevmesidir. Ludi’nin buraya gelmeyi sevmesinin en önemli sebebi sıcaktan etkilenmemesidir (s. 14). Çünkü güneşten şikâyet etmeyen tek kişi Ludi’dir (s. 113). Romanın farklı yerlerinde birkaç kez daha tekrar edildiği gibi sıcakla arası iyi olan tek kişi de odur. Burada olmaktan son derece memnundur Ludi. Zira sıcaktan yakınmayan Ludi için bu bir sorun oluşturmaz. Romanın en başından beri tutarlılık gösteren tek şey Ludi’nin sığağı sevmesidir (s. 88).

Sara oğlunun motorlu kayığa binmek istemesi üzerine ona bunun için söz verir. Kayığın sahibi olan adam üç gün önce buraya gelmiştir. Yine aynı gün Ludi’nin villasının üst yanındaki dağda genç bir adam mayın patlaması sonucu havaya uçmuştur. Romanda bu iki durumun eş süremlilik olarak gerçekleşmesi ilginç bir rastlantı mıdır yoksa bilinçli bir tercih midir bilinmez ancak her ikisi de belirsizlikleriyle gelirler. Ölen genç bir adam, motorun sahibi olan adam ifadeleri bu kanıyı kesinler. İki kişi de üç gün önce ortaya çıkmıştır, ikisinin de kim olduğu belirsizliğini koruyordur. Yedi kilometrelik yolu, nehir boyunca sıralanmış otuz evi ve bu evler boyunca uzanan yüz metrelik bölümüne çakıl döşenmiş bu yer romanın uzamıdır. Küçük ve dar bir alana sıkışmış bir köy olmasına karşın her çeşit ulustan yazlığa çıkanların doldurduğu bu yere Sara ve eşini çeken tek geçerli sebep daha önce de belirttiğimiz gibi Ludi’nin varlığıdır (s. 12). Onları bu yabancı yere bağlayan tek şey her birinin buraya yüklediği anlamdır. Bu anlam Ludi için sevmek, Jacques için nefret etmemek, Sara içinse sevmemektir (s. 12). Ludi ile karısı Gina için tatil on iki yıl önce tanıştıkları ve o yıldan beri geldikleri bir yere gelmek demektir. Tıpkı Sara’nın her sabah Ludi’yi beklemesi gibi bu da günlük yaşamın sıradanlığına dönüşmüştür. Tatile çıkmak yapılması gereken bir edime dönüşmüştür. Sara sevmeme anlamını yüklediği bu yere yine de gelir. Bu yakıcı ve boğucu sıcak altında geçen yaza katlanırlar. Hatta “öbür kıyının çok daha serin olduğundan” (s. 13) kuşku duymayan Sara ne o kıyıya gidebilir, ne de bu kıyından ayrılabilir. Sara’nın bu sözü roman kişilerinin devinimsizliğini göstermede çok belirgindir. “Deniz kıyısında, dünyanın en kapalı, en kızgın, en çok tarih yüklü, kıyılarında savaşın henüz bittiği o koskoca batı denizinin kıyısında küçücük bir köydür” (s. 12)

H. N. GENÇ, “Bir Yaz İlişkileri Romanı”: Tarquinia’nın Küçük Atları

burası. Ancak öte yakada her gece serin bir yelin estiğini herkes bilse de kimse buradan ayrılmayı göze alamaz. Herkes nedenini bilmese de baloların tekrar başlamasını ister. Romanın başında öbür kıyıya dahi gidilemeyen bu devinimsizliğin gösterilmesi küçük atları hiçbir zaman göremeyeceklerini okura sezdirenen ilk belirtidir. Sara için öte yakada “her gece serin bir yel esmekte”dir (s. 13). Oraya gitmeye bile güç bulamayan Sara’nın sergilediği bu kişilik özelliği tümüyle karşıt kahraman özelliğidir.

Roman genelinde kızgın, yakıcı yer yer boğucu havadan sık sık söz edilir. Güneş ve yaz mevsimi bunaltıcı ortamın betimlenmesinden çok kişileri ve yaşamları etkilemesi açısından ön plana çıkartılır. Dört bölümden oluşan romanda özellikle birinci ve ikinci bölümde baskın biçimde yer verilen güneş, sıcak ve yaz mevsimi ve etkileri üçüncü bölümde yön değiştirirken, son bölümde alışkanlıklara dönüşen yaşamın kısır döngüsünü vurgulama işlevi üstlenirⁱⁱ⁴. Roman bu açıdan başladığı noktada çok benzer betimlemelerde de vurgulandığı gibi sonlanır. Onca yaşanmışlıklara karşın değişen bir şey olmamıştır. Romanda sıcak havanın olumsuz etkileri gerek doğrudan bu anlamı vurgulayan sözcüklerle, gerekse dolaylı olarak yansıtılır. Bunaltıcı hava bu tatilin kötü geçmesinin en önemli sebeplerinden biri hatta en başta geleni olarak gösterilir. Güneş ve sıcak kişilerin edimleri ve yaşantılarını, ne yapıp ne yapmayacaklarını etkilerken Duras’ın bezeme yerleştirdiği öğelerle de varsillaşır. Bu etkinin sınırları doğrudan seçilen sözcüklerle değil, söylemler içine gizlenerek örtük biçimde aktarılır. Örneğin, tatil ortamı ve iklim koşullarını betimleyen “çocuk çırılçıplakken bile ter içindedir.” (s. 13) sözü “sıcak olağanüstüydü. Soluğunu kesiyordu insanın” (s. 39) sözünden daha güçlü bir anlam etkisine sahiptir. Sıcaklığın insanların soluğunu kesecek denli boğucu veya bunaltıcı oluşu anlamı doğrudan aktarırken, çocuğu betimlerken kullanılan söz sıcaklığın sözcüklerle anlatılmayan ancak daha güçlü olan yıkıcılığını somut biçimde algılatır. Sıcaklığın dolaylı olarak gösterimine bir başka örnek de hizmetçinin tutumudur. Hizmetçi çocuğu bitkin düşüren sıcaktan etkilenmesinin sebebidir. Hizmetçi gece çocuk uyuduğunda odasının camını açmaz. Hizmetçiden vazgeçilecek onca sebep varken Sara için bardağı taşıran son damla bu olur (s. 104). Sara ile oğlunun ilişkisi herkesin sinirine dokunur. Çocuğuna düşkünlüğü açıkça gösterilen Sara için artık burası bir daha gelinmeyecek bir yer olur. Çocuklar için çok kötü olan bu yere artık son kez geldiğini düşünür Sara (s. 104). Bu iç monolog Sara ve oğlu arasındaki ilişki hakkında bilgi verirken, aynı zamanda onun düşlerini ve düşüncelerini ortaya koyan bir anlam taşır. İç monologları roman kişilerinin edilgin yaradılışlarının belirtisi olarak değerlendiren Tekin, bu edilginliğin insanın tinsel yapısının göstergesi olduğuna ve iç monologların bu yapıdaki dalgalanmaların yansıtılmasına aracılık ettiğine dikkat çeker (2002, s. 266).

Sara yolun, denizin, yaptıklarının sıkıntı verdiği, katlanamadığı bu yerde sıcak yüzünden denize de gitmek istemez (s. 15). Denize girmek için istek duymayan tek kişi Sara’dır. Sara denize girip gelmeyi bile “adet yerini bulsun diye” (s. 66) yapar. Kendi isteğiyle denize gitmeyi bile yorucu ve anlamsız bulan Sara

oğlunu gözetlemek için denize götüren o sıcak ve kurak yola katlanır. Burayı sevmediğini davranışları ve sözleriyle gösteren Sara gerçek anlamda buranın kötü olduğunun ayırdına adam onu öptüğünde varır (s. 104). Hatta Sara kendilerine tatili zehir eden bu yere gelmeme kararını ilk kez adam onu öptüğünde alır (s. 104).

Çok kurak olan bu yörenin meydanadaki tek ağacının da dalları kesilmiştir. Herkesin ve hatta her şeyin tam bir devinimsizliğe gömüldüğü bu yerde “nesnelerin devingensizliği öldürücüydü” (s. 141) sözü ile kesinlenir. Sara sıcak yüzünden kendi denize gitmediği gibi oğlunu da göndermek istemez. Korkunç, acımasız güneşin çocuğuna zarar vereceği düşüncesi onu ürkütür. (s. 19). Sabahın “ağır ve ağdalı” havasında ıssızlık hüküm sürer. “Burada yapılacak hiçbir şey yoktur” (s. 20). Yürek parçalayan “bu amansız sığağa karşı koyan, tam ve katıksız deniz isteğidir yalnızca” (ss. 20-21). Sıcaklığın vurucu etkisi kurumuş bir çınar ağacıyla kesinlenir. Köyün meydanı herkesin günde on kez takıldığı bir yerdir. On beş gün önce başlanan ancak tamamlanamayan kitap da sıcaktan nasibini almıştır. Buralardaki rutinin en belirleyici ögesi sıcak kızgın güneştir. “Her akşam bu saatte çardak altında aynı sahne tekrarlanıyordu” (s. 80). Öğleye doğru uyanan evin hizmetçisi ona neden geç kalktığını soran Ludi’ye bunun sebebini sıcakla açıklar. Evde yemek pişirmesi ve çocukla ilgilenmesi için tutulan hizmetçi ev halkının çoğunlukla otelde yemek yemesinden ötürü yapacak uğraş bulamaz. Akşamları da çocukla ilgilenmek yerine onu annesine emanet ederek gümrükçü sevgilisiyle buluşmaya gider.

Birbirlerine katlanamayan roman kahramanları yine de birbirleri olmadan edemezler. Hiçbir şey yapmadan duran Sara’nın bu hale gelmesinde sıcaklığın birden artmış gibi olması etkili olmuştur. Evliliğinin tekdüzeliğinden kurtulmak için bir yabancıya sığınmak ister. Bu yolla içinde boğulduğu sıkıntıdan kendisini kurtarabilecektir ancak umduğunu bulamaz. Bu sıkıntı aşkı yutar. Bekleyiş ve umutları birden tükenen Sara için bir yabancıya peşine takılıp gitmek de anlamsızlaşır birden. Yarını olmayan bir serüvene atılmaktan da bu düşünceyle vazgeçer.

Sonuç olarak aşkların filizlendiği ve söndüğü bir yer olan bu kasaba katlanılması olanaksız bir bunaltı verir herkese. Hiçbirinin gelmek istemediği ancak yine de bir şekilde geldiği bir tatilin anlamı olan bu yer, alışkanlıkların adıdır. Buradaki tüm kımiltısızlığın sebebi dayanılmaz derecedeki sıcak ve boğucu atmosferdir. Kişileri yakından tanıma işlevi üstlenen tatil ve yaz mevsimi aslında kısa bir zaman aralığında tüm yaşam izlerini saklı tutar. Bu bunaltıcı ve ezici sıcaklığın baskısıyla herkes sahip olmak istediği yaşamın düşünür. Ancak bu yaşama ulaşmak için hiçbir çaba göstermezler. Akıp giden zamandan, sıcaklığın boğucu etkisinden ve katlanılmaz tatillerden yakınıp dururlar yalnızca. Duras kahramanları “belirsiz hikâyelerde kaybolan varlıklardır” (Şramek, 1977, s. 39). Tıpkı diğer kahramanlar gibi Sara da Adam da kısa bir süre için yanan ve ardından karanlığa gömülen yüzler olurlar. Sara derin duyguların baskısı altında hiçbir yere hareket edemeyen son derece kırılğan, bir o kadar duyarlı bir kişi olarak tanıtılır okura. İç dünyasına erişilmesi güç olduğu

H. N. GENÇ, “Bir Yaz İlişkileri Romanı”: Tarquinia’nın Küçük Atları

için duygularının betimlemesi yapılmaz. Kahramanlar edilginlikleri ve umarsızlıkları ile şikâyet ettikleri her şeyi aslında içten içe sevdiklerini gösterirler. Bu kişilerin davranışlarının anlaşılması, çelişkili, çoğu zaman da tutarsız oluşu bu yüzdendir. Lokantanın değişmez menüsü, tatilde yapılan gezintiler, tozlu ve ıssız yollar, kurak topraklar, birbirlerine katlanamayan eşler bu yerle özdeşleşmiştir adeta. Yaşamlarında bir şeylerin anlamı olmaya çalışan bireyler her defasında ıskalarlar. Gerçek aşkın bulunamadığı bir dünyada insanın yaşamına da, kendisine de bir anlam bulmaya çalışması boşunadır.

KAYNAKÇA

Akten, S. (1994). Duras Üstüne Ruh Çözümsel Bir Eleştiri. *Frankofoni*, (6), 155-171.

----- (1996). *Romancı Yönüyle Marguerite Duras*. Ankara: Doruk Yayıncılık.

Aliette, A. (1991). Yaşam Öyküsü Oyunu. (Çev. Sevim Akten). *Argos: Duras Özel Sayısı*, (32), 64-69.

Cousseau, A. (1999). *Poétique de l'enfance chez Marguerite Duras*. Ceneve: Droz.

Duras, M et Porte, M. (1977). *Les Lieux de Marguerite Duras*. Paris: Minuit.

Duras, M. (1988). *Soyut Yaşam*. (Çev: Bertan Onaran). İstanbul: Yüzyıl Yayınları.

----- (1996). *Tarquinia'nın Küçük Atları*. (Çev. Leyla Gürsel). İstanbul: Can Yayınları. (1953).

Duvignaud, J. (1995). Le clair-obscur de la vie quotidienne. *Les Cahiers Renaud-Barrault*, 18-19.

Er Kılıç, A. (1995). İletişimsizlik Kavşağında Marguerite Duras'ın Oyunları. *Frankofoni*, (7), 267-277.

İnal, T. (1989). Marguerite Duras. Yeni Yazı Örnekleri, Tarquinia'nın Küçük Atları ve Sevgili. *Argos*, 150-153.

İnal, T. (1994). Thantos'tan Eros'a/ Eros'tan Thanatos'a Marguerite Duras. *Frankofoni*, (6), 187-193.

----- (2010). L'Orient et Son Double. *Frankofoni*, (22), 37-43.

Kelsey, L. H. (2011). *Dans le miroir des mots: identité féminine et relations familiales dans l'œuvre romanesque de Marguerite Duras*. Etats-Unis: Summa Publications.

Kılıç, A. (1992). Marguerite Duras'ın Oyunlarında Kişiler ve İnsanlık Durumu. *Frankofoni*, (4), 279-283.

Knapp, L. (1971). Marguerite Duras à Bettina Interview avec Marguerite Duras et Gabriel Cousin. *The French Review*, XLIV (4), 855.

Šrámek, J. (1977). Le Rôle des personnages romanesques chez Marguerite Duras. *Études Romanes de Brno*, (9), 37-50.

Tekin, M. (2002). *Roman Sanatı*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Xanthos, N. (2004). Se taire à la limite. Conversation et intériorité dans Les petits chevaux de Tarquinia de Marguerite Duras. *Littérature*, (136), 79-98.

A SUMMER RELATIONSHIP NOVEL: *THE LITTLE HORSES OF TARQUİNA*

Abstract: *The Little Horses of Tarquina* by Marguerite Duras is the expression of inquiry of the emotional ties of two couples, one of which has two children and the other one is childless. They spend their holidays near seaside in Italy where the heat is felt very strongly. That is especially the existence of couple in the novel which makes these emotional ties questioned. Except for these two couples, other three characters of the novel are Sara and Jacque’s maid named Jeanne, Diana and Adam. It is a place where everything is so sluggish that even an evening breeze cannot cool this unendurable heat. The numbness falls down on everybody and everywhere that even loves have to adjust to this numbness. The characters of the novel who are oppressed by the burning weather cannot even succeed in going to Etrüsk in Tarquinia to see frescos which show little horses. Any suitable day for anyone cannot be arranged in any way to go to that place far away a few kilometers. The sluggishness is dominant inside the heroes. In this holiday resort in which relationships are established and ended, any kind of love story, any kind of drama can’t demolish this sluggishness and laziness that penetrate the time and place. Even the result of the death of a poor boy who is responsible for picking up mines and a love which is about to begin isn’t enough or can’t be enough to change sweltry and tiring environment. This sweltry and sluggish weather is so dominant inside the characters that it has gone beyond the feeling of emptiness and slackness. The laziness and sluggishness caused by the weather are covered by the events that have no results. The plot is slowed down by the looseness felt in the summer, and silently but deeply questions this loose case and traumatic relationships between the characters of the fiction.

Keywords: Marguerita Duras, *The Little Horses of Tarquinia*, Love, Summer, Hot.

H. N. GENÇ, “Bir Yaz İlişkileri Romanı”: Tarquinia’nın Küçük Atları

Notlar

4- Sıcak için kullanılan ifadeler:

BİRİNCİ BÖLÜM

Kızgın (s.12)

Yakıcı (s.13), Yakıcı yel (s.22) Yol ayakları yakıyordu (s.25)

Boğucu (s.13),

Sıcak (s.14 iki kez, s.15 bir kez, s.16 iki kez, s.19 iki kez, s.21, s.22 iki kez, s.23, s.27 iki kez, s.31 bir kez, s.39 iki kez), Yüreği parçalayan sıcak (s.20) Amansız sıcak (s.20, s.34), Sıcak öylesine keskindi ki (s.24), Sıcak olağanüstüydü. Soluğunu kesiyordu insanın (s.39), Sıcakla denizi ilgilendiren konuların dışında kimse kimseyle uyuşamıyordu. (s.40).

Bunaltıcı (s.50, s.106)

Kurak (s.15)

Güneş (s.16, s.19, s.20, s.34, s.40, s.45 iki kez, s.47), Korkunç acımasız güneş (s.19) Güneş bir demirci ocağı gibi, tüm ateşiyle parlardı. (s.46)

Sabahın ağır ve ağdalı havası (s.20)

Meydana dönüşen yolun orta yerinde kurumuş çınar ağacı vardır. (s.21)

Cehennem gibi bir yerdir burası (s.22) Gümrükçüler üniformaları içinde buram buram terliyorlardı (s.34) Sıcak doğrudan değil, terleme ile gösterilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Sıcak (s.53, s.54, s.90, s.93, s.96, s.99, s.101, s.102, s.103,) Dayanılmaz sıcak (s.56)

Güneş (s.66, s.69)

Kızgın kıyı (s.86)

Burada yaşam öyle sıradanlaşır ki “sıcaktan, herkes için kötü geçen tatilden, bu cehennem gibi yerden” başka söz edecekleri başka bir şey yoktur. (s.86)

Tatil dünyadaki yaşamın alışılmış dolambaçlarından kurtulmaktı.(s.87) Oysa ki onların tatili eğlenmek, denize girmek, gezinmek, gevezelik etmek, sonu gelmez biçimde birbirlerini beklemekle geçer.

Sıcak tatilin kötü geçmesinde baş etkindir. (s.88 iki kez)

Ludi tatili, bu yeri ve sıcaklığı sevdiğini itiraf eder. Çünkü kışa katlanılması için bu yerin, sıcaklığın anısını, solumaya elverişsiz bu ölü öğle sonlarının düşünülmesi gerekir. (s.88)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sıcak (s.111, s.114 iki kez, s.118 iki kez) (s.121) (s.122) (s.131 iki kez), (s.132) (s.144) (s.148) (s.149) (s.150 üç kez) (s.151) (s.152) Sıcak öylesine keskindi ki (s.112), Sıcaktan patlıyoruz (s.121) Sıcak dayanılmaz bir hal alır (s.125) Sıcaktan bunaldım (s.129) Sıcaklık doruğa ulaşır (s.141) Sıcak öyle bastırılmıştı ki (s.158).

Sıcaklık Avrupa’da aynıdır. Paris’te 43, Modena’da 46, Berlin’de de Paris’teki gibi 43. (s.121) Sıcak çıkacak yolculuğa da en büyük engeldir. (s.157 iki kez)

Güneş (s.112) (s.116) (s.117) (s.118), (s.120) (s.122), (s.131 üç kez), (s.132 iki kez), (s.134) (s.146 iki kez) (s.147) (s.154) Dayanılmaz güneş (s.128) Güneşin kırıp geçirdiği (s.111), Süt sabahın sekizinde ekşiyor. (s.112) Çocuk hep güneşli kokuyu gizler saçlarında (s.112), Ezici güneş (s.144), Güneş ve ıssız yolların perişanlığı burayı çekilmez kılar (s.149)

Çocuklar ve bitkiler susuzluktan ölüyorlardı (s.113) Herkes sıcaktan sersemleşir. (s.113)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sıcak (s.163) (s.172) (s.179) (s.195) Rüzgâr, kavru lan topraktan ve bitkilerden buram buram çıkan sıcaklığı da dağıtmıyordu (s.178) Sıcak o denli zorluydu ki, ondan kaçıp kurtulma olanağı yoktu. Tek başına bütün zamamı dolduruyordu. Böylece, sıcak tek başına her türlü uğraşın yerini tutuyordu. (s.196)

Geceler ağırdır (s.192).

